

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตกุ้งขาวตามแนวทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำดีที่เหมาะสมของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร สามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะในการวิจัยดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งในจังหวัดชุมพร 2) เพื่อศึกษาถึงระดับการยอมรับของเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งขาวตามแนวทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำดีที่เหมาะสมของเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งในจังหวัดชุมพร 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตกุ้งขาวตามแนวทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำดีที่เหมาะสมของเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งในจังหวัดชุมพร 4) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งขาวในจังหวัดชุมพร

1.2 สมมติฐานการวิจัย

มีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตกุ้งขาวตามแนวทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำดีที่เหมาะสมของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร

1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

1.3.1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งขาวตามแนวทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำดีที่เหมาะสมในจังหวัดชุมพร ในปี 2549 จำนวน 663 ราย คำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีของ Yamane กำหนดค่านัยสำคัญที่ 0.07 จากนั้นคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากเกษตรกรที่เลี้ยงกุ้งขาวจาก 6 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอปะทิว อำเภอหลังสวน อำเภอละแม อำเภอทุ่งตะโก และอำเภอสวีซึ่งมีผู้เลี้ยงกุ้งขาว โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน(Multi - Stage Random Sampling) จนได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 157 ราย

1.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วยคำถามแบบปลายปิด และแบบปลายเปิด มีทั้งหมด 4 ตอน คือ สภาพ

พื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร ความรู้พื้นฐานของเกษตรกร และแหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตกุ้งขาวตามแนวทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่เหมาะสม การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตกุ้งขาวตามแนวทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่เหมาะสม และปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตกุ้งขาวตามแนวทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่เหมาะสมในจังหวัดชุมพร

1.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลจากเกษตรกรผู้ผลิตกุ้งขาวในปอดิน ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 157 ตัวอย่าง จากจำนวนทั้งหมด 663 ตัวอย่าง โดยสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล

1.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจากเกษตรกร ระดับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตกุ้งขาวตามแนวทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่เหมาะสมของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคที่เป็นสาเหตุของการยอมรับเทคโนโลยีมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปSPSS/PC+(Statistical Package for Social Sciences /Personal Computer Plus)

วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อสรุปปัจจัยพื้นฐาน และคุณลักษณะต่างๆ ที่คาดว่าจะมีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตกุ้งขาวตามแนวทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่เหมาะสม และใช้สถิติอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple regression Analysis) ทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ กับตัวแปรตาม

1.4 ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยเป็นลำดับดังนี้

1.4.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 39.58 ปี จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีประสบการณ์ในการเลี้ยงกุ้งขาวเฉลี่ย 3.29 ปี ส่วนใหญ่มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรที่เป็นของตนเองเฉลี่ยประมาณ 5.76 ไร่ ราคาผลผลิตเฉลี่ยประมาณ 118.85 กิโลกรัม เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้เสริมจากการประกอบอาชีพเลี้ยงกุ้งขาว เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่กู้เงินเพื่อมาลงทุนในการเลี้ยงกุ้งขาว จำนวนแรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานจ้างประจำเฉลี่ยประมาณ 2.55 คน เกษตรกรได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในระดับปานกลาง และมีแรงจูงใจในการเลี้ยงกุ้งขาวในระดับปานกลาง

1.4.2 ระดับความรู้พื้นฐานของเกษตรกร และแหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตกุ้งขาวตามแนวทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำดีที่เหมาะสม เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเลี้ยงกุ้งอยู่ในระดับปานกลาง และส่วนใหญ่ได้รับความรู้จาก บรรพบุรุษ และญาติพี่น้อง

1.4.3 การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตกุ้งขาวตามแนวทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำดีที่เหมาะสม พบว่า ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างยอมรับเทคโนโลยีการผลิตกุ้งขาวตามแนวทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำดีที่เหมาะสม ระดับปานกลาง หากพิจารณาเป็นรายเทคโนโลยีการผลิตกุ้งขาวพบว่า กลุ่มตัวอย่างยอมรับเทคโนโลยีการผลิตกุ้งขาวตามแนวทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำดีที่เหมาะสม เรียงตามลำดับ คือ การจัดการทั่วไป การจัดการสุขภาพและการแก้ไขปัญหาโรคกุ้ง การเก็บเกี่ยวผลผลิตและการขนส่ง อาหารการให้อาหาร และปัจจัยการผลิตกุ้งทะเล การจับบันทึก การเลือกสถานที่และสุขอนามัยฟาร์ม

1.4.4 การนำเทคโนโลยีการผลิตกุ้งขาวตามแนวทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำดีที่เหมาะสมไปปฏิบัติ โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างยอมรับเทคโนโลยีการผลิตกุ้งขาวตามแนวทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำดีที่เหมาะสม ระดับปานกลาง

1.4.5 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตกุ้งขาวตามแนวทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำดีที่เหมาะสม

- 1) **ปัญหาอุปสรรค** กลุ่มตัวอย่างระบุว่า มีปัญหาด้านผลผลิตราคาต่ำ ราคาผลผลิตไม่แน่นอน และอาหารกุ้งมีราคาแพง
- 2) **ข้อเสนอแนะ** กลุ่มตัวอย่างระบุข้อเสนอแนะ ว่ารัฐบาลควรมีการประกันราคากุ้งไม่ให้ต่ำมากเกินไปและตัวเกษตรกรควรมั่นสังเกตสุขภาพกุ้งอยู่ตลอดเวลา

1.4.6 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระหลายตัวกับตัวแปรตาม โดยการวิเคราะห์ถดถอยพบว่ามีตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปร คือ อายุ จำนวนแรงงานในครอบครัว และระดับความรู้ในสมการมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม จึงพิสูจน์สมมติฐานได้ว่า มีปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตกุ้งขาวตามแนวทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำดีที่เหมาะสม

2. อภิปรายผล

จากผลการศึกษาปัจจัยทางสังคม เศรษฐกิจและปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตกุ้งขาวตามแนวทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำดีที่เหมาะสม มีสิ่งที่ควรอภิปรายดังต่อไปนี้

2.1 สภาพพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

จะเห็นว่าเกษตรกรที่เลี้ยงกุ้งขาวส่วนใหญ่เป็นเพศชายซึ่งสอดคล้องกับ วันเพ็ญสุรฤกษ์ (2538: 118-281) ซึ่งกล่าวว่า วัฒนธรรมประเพณีของเกษตรกรในทวีปเอเชียส่วนใหญ่ภารกิจด้านการเกษตรส่วนมากเป็นบทบาทของเพศชาย และส่วนใหญ่มีอายุปานกลาง (เฉลี่ย 39.58 ปี) ส่วนมากจบการศึกษาในระดับมัธยมต้น และไม่นิยมศึกษาต่อเนื่องจากต้องออกมาช่วยครอบครัวประกอบเกษตรกรรม นอกจากนี้เกษตรกรยังมีประสบการณ์ในการเลี้ยงกุ้งมาก่อนอย่างน้อยประมาณ 3 ปี และเกษตรกรมีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรในการเลี้ยงกุ้งที่เป็นของตนเอง เฉลี่ยประมาณ 5.76 ไร่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งขาวส่วนใหญ่เป็นรายย่อย นอกจากนี้เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้จากการเลี้ยงกุ้งขาวเป็นรายได้เสริม(รายได้ครึ่งหนึ่งของครอบครัว รายได้ส่วนใหญ่ของครอบครัว ร้อยละ30.6)นอกเหนือจากการทำเกษตรอย่างอื่นปลูกปาล์ม ขางพารา เป็นต้น

มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนที่เป็นสมาชิกในครอบครัวน้อย(เฉลี่ย 1.41) โดยส่วนใหญ่เป็นแรงงานสามีและภรรยา ส่วนบุตรหลานมักจะไปประกอบอาชีพอื่น หรือไปศึกษาต่อซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ มณีศ เสียงก้อน(2540 : 54) ; และเรขา ศิริเลิศวิมล(2543: 48) ซึ่งกล่าวถึงจำนวนแรงงานที่ใช้ในการประกอบอาชีพการเกษตรโดยเฉลี่ยครอบครัวละ 1-2 คน และในสภาพความเป็นจริงแล้วการเกษตรของประเทศไทยลดลงทั้งจำนวนเกษตรกรและพื้นที่ประกอบการ และในอนาคตจะลดลงเรื่อย ๆ อันก่อให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานตามมา นอกจากนี้พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้แหล่งทุนของตนเอง เนื่องจากการลงทุนผลิตกุ้งขาวในพื้นที่บ่อเลี้ยงขนาดเล็กใช้ต้นทุนไม่มาก และอาจเป็นผลมาจากเกษตรกรประกอบอาชีพหลายอย่างที่ให้ผลผลิตสูง เช่น การปลูกปาล์ม การปลูกขางพารา มาช่วยเกื้อหนุนกัน เกษตรกรจึงไม่ค่อยมีปัญหาด้านเงินลงทุน

2.2 ระดับความรู้พื้นฐานของเกษตรกร เกี่ยวกับการผลิตกุ้งขาวตามแนวทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีที่เหมาะสม

เกษตรกรมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเทคโนโลยีการเลี้ยงกุ้งขาวในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับการยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกรในระดับปานกลาง เนื่องจากเกษตรกรมีประสบการณ์ในการเลี้ยงกุ้งมาก่อน แต่บางประเด็นเช่น อัตราการแลกเปลี่ยนของกุ้งขาว และ การเตรียมบ่อเลี้ยงค่าความเป็นกรด และค่าความเค็มค่าเท่าใด เกษตรกรยังขาดความรู้ ทั้งนี้เกษตรกรอาจคิดว่าการเลี้ยงกุ้งขาวไม่มีกฎเกณฑ์ที่แน่นอน สามารถปรับและเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ และเกษตรกรอาศัยประสบการณ์ที่เคยเลี้ยงมาก่อน จึงเห็นว่าไม่จำเป็นต้องรอบรู้วิชาการในทุกๆด้าน

2.3 แหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตกุ้งขาวตามแนวทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี

เหมาะสม

แหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับส่วนมากได้จาก บรรพบุรุษ ญาติพี่น้อง การแลกเปลี่ยนความรู้ในการติดต่อกันระหว่างเกษตรกรด้วยกันเอง ซึ่งบุคคลดังกล่าวนี้เป็นผู้ที่มีประสบการณ์มาก่อน และเกษตรกรมีความคุ้นเคยเป็นอย่างดี สามารถติดต่อกันได้ง่าย ไม่ต้องผ่านหลายขั้นตอน จึงทำให้เกษตรกรแสวงหาความรู้จากบุคคลเหล่านี้มากกว่า แต่ถ้าความรู้จากบรรพบุรุษ หรือ การแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างเกษตรกรด้วยกันเองไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เช่น การใช้สารเคมี การรักษาโรค เป็นต้น ก็อาจส่งผลให้เกษตรกรได้รับความรู้ที่ไม่ถูกต้องได้ ส่วนหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เช่น องค์การ/องค์การสะพานปลาเกษตรกรจะได้รับความรู้ที่น้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเกษตรกรคิดว่าการติดต่อกับหน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจ มีหลายขั้นตอน การปฏิบัติงานล่าช้า และเกษตรกรอาจคิดว่าตนเองมีความรู้ในเชิงปฏิบัติมากกว่า จึงไม่มีความจำเป็นอันใดที่ต้อง พึ่งพาหน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจมากนัก

2.4 การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตกุ้งขาวตามแนวทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี

เหมาะสม

จากผลการศึกษา ด้านการส่งเสริมด้านการจัดการสุขอนามัยฟาร์ม เกษตรกรยอมรับน้อยที่สุด โดยเฉพาะในประเด็นเรื่อง ของเสียจากสุขาไม่ไหลซึม หรือปนเปื้อนลงสู่บ่อ/ระบบการเลี้ยง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อยมีพื้นที่ในการผลิตน้อย และเป็นการเลี้ยงภายในครัวเรือนเท่านั้นและไม่มีผลกระทบต่อผลผลิตมากนัก เกษตรกรจึงให้ความสนใจน้อย ในด้านการจัดการทั่วไป เช่น อุปกรณ์และโรงเรือนต้องอยู่ในสภาพพร้อมใช้งานและสามารถใช้ได้ดี มีการวางแผนผังฟาร์มที่ถูกต้องตามหลักการเลี้ยงกุ้งทะเล มีการเตรียมน้ำ ดินและตะกอนเลนก่อนการเลี้ยงอย่างเหมาะสม มีการปล่อยลูกกุ้งคุณภาพ ความหนาแน่นและอายุกุ้งที่เหมาะสม และมีการติดตั้งเครื่องตีน้ำอย่างเหมาะสม เกษตรกรให้ความสนใจมาก เนื่องจากเป็นปัจจัยหลักและถือเป็นหัวใจสำคัญที่สุดในขั้นแรกของการเลี้ยงกุ้ง และส่วนใหญ่ปฏิบัติกันอยู่แล้ว ด้านการจัดการสุขภาพและการแก้ไขปัญหาโรคกุ้ง เกษตรกรยอมรับมากที่สุดในเรื่องการเฝ้าระวังสุขภาพกุ้งอย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันการเกิดโรคที่อาจจะตามมาหากกุ้งอ่อนแอ และยอมรับน้อยที่สุดเกี่ยวกับการใช้ยาปฏิชีวนะในกรณีที่จำเป็นตามที่กรมประมงอนุญาต เนื่องจากยามีราคาแพง และหากตรวจสอบพบว่ามีสารตกค้างในตัวกุ้ง เกษตรกรอาจขายผลผลิตในราคาที่ต่ำกว่าเดิมหรือขายไม่สามารถขายผลผลิตได้ ประกอบกับเกษตรกรตระหนักในความปลอดภัยของชีวิตตนเองและผู้บริโภคมากขึ้นด้วย

ด้านการเก็บเกี่ยวผลผลิตและการขนส่งเกษตรกรยอมรับมากที่สุดในเรื่อง การวางแผนการจับและจำหน่ายเพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีความสดและสะอาด ด้านอาหาร การให้อาหาร และ ปัจจัยการผลิตกุ้งทะเล เกษตรกรยอมรับมากที่สุดในเรื่องการใช้อาหารกุ้งที่มีคุณภาพคืออาจเป็น ผลมาจาก การเจริญเติบโตของกุ้งจำเป็นต้องได้รับสารอาหารที่มีประโยชน์และครบถ้วน ถึงแม้ อาหารจะราคาแพงก็ตาม ส่วนการให้อาหารสด ในกรณีที่จำเป็นเท่านั้นเกษตรกรยอมรับน้อยทั้งนี้ อาจจะเนื่องมาจากเกษตรกรเป็นกังวลเกี่ยวกับเรื่องการเน่าเสียของน้ำหากมีเศษอาหารสดเหลือภายใน บ่อมากเกินไป และเกษตรกรเห็นว่า ไม่มีความจำเป็นหากให้อาหารตามที่กุ้งต้องการอย่างสม่ำเสมอ ด้านการจดบันทึก เกษตรกรยอมรับมากที่สุดในเรื่องการจดบันทึกวิเคราะห์ปัญหาการเลี้ยงเพื่อเป็น แนวทางในการแก้ปัญหาครั้งต่อไป ด้านการเลือกสถานที่เกษตรกรยอมรับมากที่สุดในเรื่องฟาร์มที่ ใช้เลี้ยงต้องมีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานครบถ้วนเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานและการขนส่ง ต่างๆ

2.5 การนำเทคโนโลยีการผลิตกุ้งขาวตามแนวทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำดีที่เหมาะสมไปปฏิบัติ

การนำเทคโนโลยีการผลิตกุ้งขาวตามแนวทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำดีที่เหมาะสมไปปฏิบัติ เกษตรกรไม่ปฏิบัติตามในประเด็นการเลือกสถานที่ โดยสถานที่ตั้งของฟาร์มต้องอยู่ใกล้แหล่ง น้ำสะอาดการคมนาคมสะดวก และต้องอยู่ในบริเวณน้ำท่วมไม่ถึง ทั้งนี้ในสภาพปัจจุบัน หน่วยงานราชการมีการเข้มงวดด้านการบุกรุกป่าชายเลน และมีบทลงโทษที่หนักมากขึ้น และพื้นที่ ที่ใช้เลี้ยงกุ้งมีราคาแพง เกษตรกรจึงไม่นิยมซื้อเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง แต่จะเช่า จากเพื่อนบ้าน ญาติพี่น้อง หรือนายทุน ซึ่งราคาเช่าถูกมากกว่าซื้อ ดังนั้นเกษตรกรจึงไม่มีทางเลือก และยอมรับ สภาพกับปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นตามมาได้

2.6 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตกุ้งขาวตามแนวทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำดีที่เหมาะสม

จากการศึกษา เกษตรกร มีปัญหาด้านผลผลิตราคาตกต่ำ เนื่องจากกุ้งขาวมีความ ทนทานต่อโรค เลี้ยงง่าย โตเร็ว ผลผลิตต่อไร่สูง จึงส่งผลให้ผลผลิตล้นตลาด และการส่งออกกุ้งขาว ไปต่างประเทศมีแนวโน้มลดลง นอกจากนี้ราคาผลผลิตมีความไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับพ่อค้าคนกลาง ที่มารับซื้อ ประกอบกับด้านต้นทุนที่เกี่ยวกับอาหารกุ้งมีราคาแพงอีกด้วย

สำหรับข้อเสนอแนะ ที่เกษตรกรเสนอมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง คือ เกษตรกร ต้องการให้รัฐบาลมีการประกันราคากุ้ง ไม่ให้ต่ำมากเกินไป และควบคุมราคาอาหารตลอดจน วัตถุดิบต่างๆ ไม่ให้ราคาสูงกว่าความเป็นจริง เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิต

2.5 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตกุ้งขาวตามแนวทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำดีที่เหมาะสม

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุ การศึกษา ราคา และ แรงจูงใจมีความสัมพันธ์ต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตกุ้งขาวตามแนวทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำดีที่เหมาะสม ดังนี้

ด้านการศึกษา จากการทดสอบหาความสัมพันธ์โดยใช้ การวิเคราะห์ถดถอยพหุ พบว่าเกษตรกร ที่มีระดับการศึกษาสูงยอมรับเทคโนโลยีการผลิตกุ้งขาวตามแนวทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำดีที่เหมาะสมในเชิงลบ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาสูงและมีความรู้มากอาจคิดว่า การปฏิบัติตามและไม่ปฏิบัติตามเทคโนโลยีเห็นผลไม่แตกต่างกัน จากการทดลองเก็บข้อมูลแล้วนำมาเปรียบเทียบด้วยตนเอง ซึ่งผลที่ได้อาจตรงข้ามกับทฤษฎีที่เคยรับรู้มา และเกษตรกรคิดว่าเจ้าหน้าที่ไม่มีประสบการณ์ หรือมีประสบการณ์เลี้ยงกุ้งน้อยกว่า จึงทำให้เกษตรกรไม่ยอมรับเทคโนโลยี หรือยอมรับน้อยกว่าเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาปานกลาง หรือน้อยกว่า ซึ่งตรงข้าม อนเนก ชีนบาลเย็น (2537:65-67) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับ โครงการปลูกป่าระบบวนเกษตรของเกษตรกรในหมู่บ้านใกล้เคียง ศูนย์พัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนเป็นตัวแปรที่มีผล ต่อการยอมรับการปลูกพืช โดยใช้ระบบวนเกษตร โดยหัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาสูง จะยอมรับ โครงการมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาค่ำหรือไม่มีการศึกษา

ด้านราคา มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตกุ้งขาวตามแนวทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำดีที่เหมาะสมในเชิงบวก กล่าวคือ เมื่อราคากุ้งดี เกษตรกรจะมีการเลี้ยงกุ้งขาวตามแนวทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำดีที่เหมาะสมมากขึ้น เพื่อให้ผลผลิตมีคุณภาพตามที่ตลาดต้องการ และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้ผลผลิตได้มาตรฐานตามที่สากลกำหนด

แรงจูงใจ มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตกุ้งขาวตามแนวทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำดีที่เหมาะสมในเชิงลบ เนื่องจากกุ้งขาวสามารถเลี้ยงง่ายกว่ากุ้งดำหรือกุ้งชนิดอื่นๆ และให้ผลผลิตที่ค่อนข้างมาก แม้ราคาของผลผลิตจะไม่แน่นอน แต่เกษตรกรก็ยังนิยมเลี้ยงกุ้งขาวมากกว่า ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเกษตรกรคิดว่าการเลี้ยงกุ้งขาวเป็นรายได้เสริมให้กับครอบครัว ไม่ใช่รายได้หลัก ผลผลิตที่ได้แม้จะราคาต่ำไปบ้าง แต่เกษตรกรก็ยังมีการอยู่บ้าง

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

3.1.1 ด้านหน่วยงานของรัฐ

(1) รัฐบาลควรให้ความสำคัญกับเกษตรกรหรือฟาร์มที่ปฏิบัติตามมาตรฐาน GAP โดยปรับราคาของผลผลิตให้มีความแตกต่าง จากผลผลิตที่ไม่ได้ผ่านการรับรองจากระบบดังกล่าวเพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรปฏิบัติตามมาตรฐานดังกล่าวมากขึ้น

(2) รัฐบาลควรมีมาตรการในการยกระดับราคากุ้งขาว เช่น การแทรกแซงราคา การประกันราคากุ้ง การรับจํานาเป็นต้น เนื่องจากปัจจุบันพบว่าปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งของเกษตรกรคือ ผลผลิตล้นตลาด และราคากุ้งขาวตกต่ำอย่างต่อเนื่อง

(3) รัฐบาลควรมีการควบคุมราคาสารเคมีหรือยาปฏิชีวนะ และอาหารที่ใช้ในกระบวนการผลิต ไม่ให้สูงเกินกว่าที่เกษตรกรจะสามารถซื้อได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการลดปัญหาเกษตรกรขาดทุนจนต้องปิดกิจการลง

3.1.2 ด้านเกษตรกร

(1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการเพิ่มความรู้พื้นฐานให้แก่เกษตรกรในด้านอัตราการแลกเนื้อ โดยต้องให้อัตรการแลกเนื้ออยู่ในระดับที่ต่ำ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรสามารถจัดการเรื่องอาหารให้มีความเหมาะสมกับความต้องการของกุ้ง และขั้นตอนการเตรียมบ่อเลี้ยงควรมีค่าความเป็นกรดและด่างอยู่ในระดับที่เหมาะสม เนื่องจากเป็นขั้นตอนแรกที่มีความสำคัญมาก หากในขั้นตอนนี้เกษตรกรละเลยก็อาจส่งผลกระทบต่อการจัดการในด้านอื่นๆต่อไปได้ เช่น ด้านการจัดการอาหาร ด้านการตรวจสอบค่าคุณภาพน้ำระหว่างเลี้ยง เป็นต้น

(2) เกษตรกรควรเปิดใจยอมรับเทคโนโลยีใหม่ๆที่ใช้ในการผลิตให้มากขึ้น เพื่อประโยชน์ในด้านการเพิ่มพูนผลผลิต โดยเฉพาะการลดการใช้ยาปฏิชีวนะหรือไม่ใช้เลยเป็นต้น

3.1.3 ด้านแหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับ

(1) เกษตรได้รับความรู้จากญาติ พี่น้อง ด้วยกันเองมากที่สุด และมีแนวโน้มว่าเกษตรกรมีความเชื่อถือ บรรพบุรุษ หรือญาติ พี่น้องมากกว่า เจ้าหน้าที่ ดังนั้นควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมความรู้ผ่านทางบรรพบุรุษ หรือญาติ พี่น้อง ในรูปอาสาสมัครเกษตรกร เพื่อให้ง่ายต่อการเปิดใจ และยอมรับนวัตกรรม รวมทั้งวิชาการใหม่ๆ เพิ่มมากขึ้น และแลกเปลี่ยนข้อมูลในด้านความรู้ต่างๆ เทคนิคที่เป็นภูมิปัญญาของคนรุ่นก่อน เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับฟาร์มของตนเอง เนื่องจากเกษตรกรมีความใกล้ชิดสนิทสนม และสามารถปรึกษาได้ตลอดเวลา

3.1.4 ด้านการได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

(1) เจ้าหน้าที่ควรมีการจัดการฝึกอบรมการผลิตกุ้งขาวตามแนวทางเกษตรที่ดีที่เหมาะสมให้มีความถี่ และทันสมัยมากขึ้น โดยเฉพาะประเด็นหัวข้อที่เป็นปัญหาในด้านการยอมรับ เช่น ด้านการใช้ยาปฏิชีวนะในกรณีที่เป็นไปตามที่กรมประมงอนุญาต โดยเจ้าหน้าที่ควรชี้ให้เห็นถึงผลเสียที่เกิดจากการใช้ยา และผลดีของการไม่ใช้ยาให้เห็นอย่างชัดเจนและประโยชน์ที่ได้รับจากการไม่ใช้ยาคด้วย

(2) เจ้าหน้าที่ควรมีการกำหนดแนวทาง หรือมีกลยุทธ์ ในการส่งเสริมให้เกษตรกรให้เป็นรูปแบบเดียวกันและสามารถปรับใช้ในแต่ละพื้นที่ต่างกันได้ด้วย

(3) เจ้าหน้าที่ควรมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลในด้านความรู้ต่างๆ กับผู้นำชุมชน หรือผู้ที่ประสบความสำเร็จ เช่น เทคนิคที่เป็นภูมิปัญญาของคนรุ่นก่อน เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับเทคโนโลยี หรือวิชาการในปัจจุบัน และเพื่อเป็นการลดช่องว่างระหว่างเจ้าหน้าที่กับเกษตรกรอีกด้วย

3.2 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการวิจัยต่อไป

3.2.1 ควรทำการวิจัยผลตอบแทนการลงทุนระหว่าง การใช้เทคโนโลยีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีที่เหมาะสม และไม่ใช้เทคโนโลยีดังกล่าว เพื่อเป็นข้อมูลเปรียบเทียบ ความแตกต่างผลประโยชน์ที่เกษตรกรจะได้รับ และเป็นแนวทางเลือกหนึ่งให้แก่เกษตรกร

3.2.2 ควรศึกษาวิจัยผลของระดับความรู้หรือระดับการศึกษาต่อการยอมรับเทคโนโลยี เพื่อให้เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถหารูปแบบหรือวิธีการส่งเสริมให้เหมาะสมกับระดับความรู้หรือระดับการศึกษาของเกษตรกร และเกษตรกรยอมรับและนำไปปฏิบัติได้จริง

3.2.3 ควรทำการวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานทางด้านสัตว์น้ำอื่นๆต่อไป เช่น CoC ,ระบบBiosecurity,HACCP และ ISO เป็นต้น เพื่อเป็นแนวทางในการปรับกลยุทธ์หรือส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของจังหวัดและประเทศต่อไป